

„Трипільська Трагедія“

Хто не знає цього, воістину трагічного факту з історії Пролетарської революції на Україні, з історії боротьби українських робітників та селян проти «рідної» контр-революції, що відбувся в Трипільї, під Київом? Хто не знає того, як в червні 1919 року бандою отамана Зеленого були хижацько замордовані 84 київських комсомольці? Подробиці, очевидно, відомі всім: 84 найкращих брати київської комсомольської сім'ї були убиті не в бою, а зарізані, розірвані і розстріляні після їх полонення.

Цей акт вражає нас не лише своєю невиданою дикістю, не лише своїм нечуваним хижацтвом, але, з другого боку, він є відображенням, є найсильнішим виявом революційного ентузіазму працюючих, їхньої відданості справі пролетарської революції, коли повстає клас на класу. Поза цим тут ще криється зміст т. з. національної революції в час диктатури пролетаріату, коли національна буржуазія, силкуючись захистити свої права й схоронити маєтки, повстає проти пролетаріату й од дрібної буржуазії до великої іде наступати на трудящих.

«Трипільська трагедія» дає, можна сказати, класичний приклад обдурення селянських мас гаслами національної революції, національного визволення, бо-ж смерть сотні кращих представників пролетарського міста заподіяло кулацьке село, ця українська Вандея, саме за те, що пролетарська молодь посміла піти до селянства, вириваючи його з-під впливу дрібної й великої української буржуазії.

Фільм «Трипільська Трагедія», як і сама подія, дає найяскравіший малюнок з історії українського зоологічного націоналізму, що вмер і що ніколи вже більш не повернеться. Ось коротко характеристика соціального значіння фільму.

Тепер докладніше.

Сценарій «Трипільська Трагедія» збудовано за точними історичними даними. Ного дієві особи (київська комсомолія та її ватажки) дані в фільмі, як виконавці ролів, або замість тих, хто загинув, підбрано їх «двійників».

Так, тов. Фастовський, єдиний комсомолец, що вирвався живий з бандитських пазурів, грає сам свою роль. До ролі загиблого тов. Ратманського було підшукано виконавця, дуже подібного зовнішністю до небіжчика. Те саме було зроблено й що до ролі отамана Зеленого.

Зняття фільму провадилося, по-більшості, в Києві та по його околицях, се-то по тих місцевостях, де біля сьоми років тому відбулася трагедія, ця кривава сторінка минулої горожанської війни, ця героїчна сторінка з історії революційного юнацького руху на Україні.

Тепер поглянемо трохи на зміст цього фільму. Передовий робітник Петро, син неможливого з Трипілья, кохає сільську вчительку Катю, що теж

„Трипільська трагедія“—Учителька Катя

кохає його. Катю захоплюється її семінарист Данилко, син заможного куркуля у Трипільлі.

Після повалення самодержавства Данилко бере участь у національному русі за українську народню республіку, а Петро в робітничому русі за Радянську владу на Україні. Катя приєднується до Данилка, і з Петром у неї спершу виникає незгода, а потім цілковитий розрив.

Данилко організовує в Трипільлі збройні банди і тепер уже як отамаан Зелений, загрожує навіть безпечності Київ. Конференція комсомолу, що в цей час тут відбувалася, та що в ній брав участь і Петро, ухвалила однодушну постанову: виступити добровільцями на фронт проти Зеленого.

Катя, що направлялася до Києва шпигункою, слухаючи промови і бачучи ентузіазм комсомольців, вперше сумнівається в правоті свого діла, але повернувшись до Трипільля, знову підпадає під вплив Зеленого.

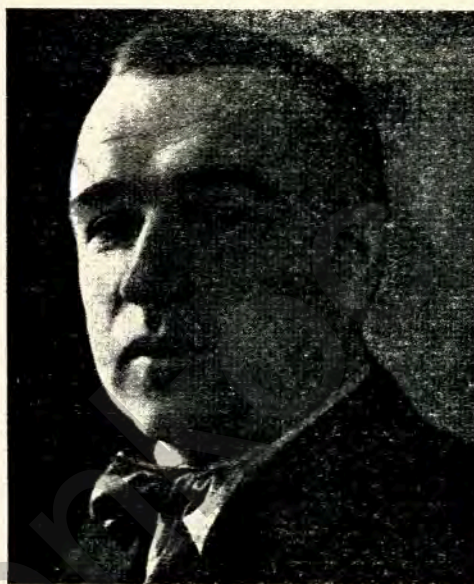
В запеклому бої з полком Червоної армії, де комсомольці займали лівий фланг, Зелений маневром відступу провокує комсомольців на атаку, і ті попадають під удар кулеметів з флангу та кінноти з тилу.

Комсомольців, що попали в полон, Зелений призначає на тортури і смерть, якщо вони не зрадять свого прапору. Петро сміливо і вально виступає проти Зеленого, і останній дає наказ до страти ізоловати Петра від його товаришів.

Під вражінням слів Петра, а також бачучи переконаність його товаришів, що вмирають за праве діло, Катя починає розуміти свою помилку і переймається спочуттям до комсомольців. Декілька десятків комсомольців бандити виводять на кручу над Дніпром і, розстрілюючи їх тут, скидають у річку з величезної височини. Катя, перед очима якої діялася ця жахлива страта полонених, постановивши вра-

Режисер А. Анощенко

Оператор Лемке

тувати Петра, приходить до нього в лях і визволяє його відтіля. Петро на волі організує групу збройних незаможників і визволяє комсомольців, що чекали смерті; однак, кінні бандити надоганяють утікачів, і ті знову попадають в полон і на суд отамана Зеленого. Зелений видає розпорядження пійманих потопити у колодязі, де і загинають на очах у Каті замучений Петро і всі комсомольці. Під вражінням цієї жахливої страти, Катя раниць Зеленого пострілом і втікає. Кінні бандити пускаються за нею навздогін. Не бажаючи здаватися в руки Зеленого, Катя останній постріл направляє на себе і падає мертвою біля братської могили юних комунарів.

«Трипільська трагедія» — не звичайна історична хроніка подій, складена немов сухий протокол уважним і суворим пером академіка-історика.

На тлі дійсних історичних фактів виведено в картині персонажів, характерних не лише тим, що їхні імена вписано до книги історії, але ще й тим, що в них, немов у свічаді, в цих, можливо, непомітних і незначних людях відбулися величезні зсуви й величні рухи того героїчного періоду Жовтня.

Люди, що билися за революцію, і люди, що билися проти революції, — ось дієві особи картини. Герої-ж її — захоплена революційним ентузіазмом робітнича молодь Києва, що ані хвилини не вагаючись віддала своє життя для перемоги трудящих.

Сценарій фільму написав тов. Г. Елік, відомий український пролетарський письменник, ставив картину режисер А. Анощенко-Анод, оператором був тов. Лемке.

Скоро по всіх екранах України демонструватиметься цей фільм. Перший фільм з історії українського комсомолу.

М. Шулай

Автор сценарія Г. Елік